

Jussi Huuskonen
Mika Maliranta

ANALYYSI

2026/8

Sukupolvien elinkaarien tulo- ja varallisuuspolut: minne nuorten polku vie?

TALOUDEN
TUTKIMUS
LABORE
EST 1971

Sukupolvien elinkaarien tulo- ja varallisuuspolut: minne nuorten polku vie?

Jussi Huuskonen

tutkija

Jyväskylän yliopisto

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Mika Maliranta

johtaja, Työn ja talouden tutkimus LABORE

professori, Turun yliopisto

Tämä analyysi on tehty taustamateriaaliksi 5.3.2026 Telan järjestämään livestriimattuun keskustelutilaisuuteen *Päättäjädebatti: Näin syntyy usko tulevaisuuteen*. Kiitämme myös Hannu Karhusta, Tuomo Suhosta ja Roope Uusitaloa kommentteista, mutta vastaamme tietenkin laskelmista ja johtopäätöksistä itse. Tätä analyysiä ovat rahoittaneet Tela. Tämä on myös osa Palkansaajasäätiön rahoittamaa *Palkat ja työmarkkinat* -hanketta.

Labore

Analyysi 2026/8

ISBN 978-952-209-236-6 (verkkojulkaisu)

ISSN 2954-2618 (verkkojulkaisu)

Kannen kuva

John Moeses Bauan, Unsplash

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Arkadiankatu 7 (Economicum)

00100 Helsinki

Puh. +358 40 940 1940

labore.fi

Labore

ANALYYSI 2026/8

Sukupolvien elinkaarien tulo- ja varallisuuspolut: minne nuorten polku vie?

Huuskonen, Jussi – Maliranta, Mika

TIIVISTELMÄ

Tarkastelemme sukupolvien tulo- ja varallisuuskehitystä Tilastokeskuksen rekisteriaineistojen sekä tilastotietokantojen avulla ja arvioimme, onko nuorten huolelle taloudellisesta tulevaisuudestaan tilastollisia perusteita. Tulokehityksen osalta löydämme perusteita rationaaliselle optimismille: reaalityulojen heikko kehitys vuodesta 2013 alkaen on koetellut kaikkia sukupolvia tasapuolisesti, eikä nykyinen nuori sukupolvi näytä jäävän pysyvästi jälkeen vanhemmista sukupolvista elinkaaren tulokehityksessä. Varallisuuden osalta kuva on heikompi, ja asuntohintojen kehitys tulee isolta osin ratkaisemaan tilanteen. Merkittävin huolenaihe on koulutustason aleneminen viimeisimmillä kohorteilla, sillä koulutus on edelleen erinomaisesti osoittautunut sijoitus – niin yksilölle kuin kansantaloudelle. Koulutuspanostuksista päättävät ennen kaikkea poliitikot, joihin nuorten luottamus on ollut kasvussa.

Asiasanat:

Sukupolvet, tulot, varallisuus, koulutus

JEL-koodit:

D31, D15, I26

Generational Income and Wealth Trajectories: Where Is the Path Leading for Today's Young?

ABSTRACT

We examine the income and wealth trajectories of different generations using Statistics Finland's register data and statistical databases and assess whether younger generations' concerns about their economic future have statistical grounding. On the income side, we find reason for rational optimism: the weak growth in real incomes since 2013 has affected all generations equally, and the current younger generation does not appear to be falling permanently behind older cohorts in terms of lifetime income growth. The picture is less encouraging when it comes to wealth, where house price developments will largely determine how the situation unfolds. The most significant cause for concern is the declining level of education among the most recent cohorts, as education has consistently proven to be an excellent investment — for the individual and for the economy alike. Decisions on educational resources rest primarily with policymakers, and young people's trust in these institutions has been on the rise.

Keywords:

Generations, income, wealth, education

JEL classification:

D31, D15, I26

1. JOHDANTO

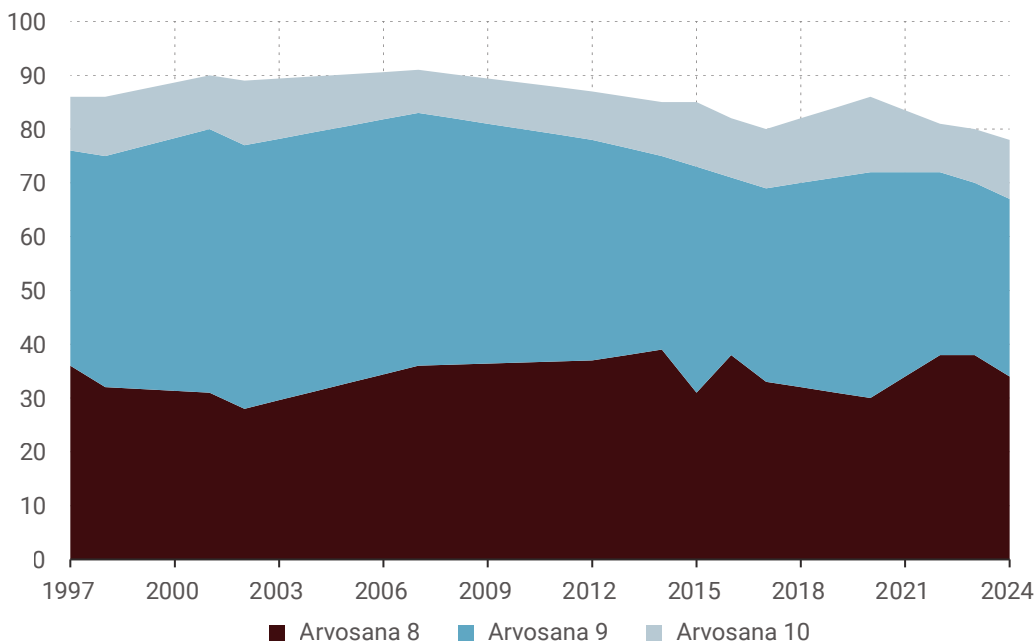
1.1. Analyysin taustaa

Viimeisimmän nuorisobarometrin mukaan nuorten (15–29-vuotiaiden) elämäntyytyväisyys (eli tyytyväisyys elämäänsä kaiken kaikkeaan) on ollut laskussa vuoden 2007 jälkeen (kuvio 1.a). Tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen on vaihdellut suhdanteiden mukaan: vuosina 2012–2022 se oli kasvussa, mutta tämänhetkisen laskusuhdanteen aikana se on vajonnut samalle tasolle kuin vuonna 2012 (kuvio 1.b) (Happonen & Kiilakoski 2025, s. 62).

Nuorten äskettäinen heikentynyt taloustilanne näyttää heijastuneen myös heidän tulevaisuutensa näkymiin. Omaan tulevaisuuteensa optimistisesti tai erittäin optimistisesti suhtautuvien osuus laski vuonna 2024 Nuorisobarometrin mittaushistorian alimmalle tasolle. Se on selvästi alempi kuin kymmenen vuotta aikaisemmin vuonna 2014, jolloin myös elettiin matalasuhdanteen aikaa. Tuolloin nuorten työllisyystilanne oli nykyistä hieman synkempi (kuvio 3). Toisaalta alle 30-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut viime vuosina korkeammalle tasolle kuin milloinkaan 2010-luvun aikana.¹

Eurostatin määritelmän mukaan pienituloisia ovat henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti ovat alle 60 prosenttia mediaanista. Kotitalousväestön pienituloisuusindikaattorien mukaan 18–29-vuotiaiden pienituloisuusaste on ollut vuosina 2021–2023 ennätyskorkealla tasolla 25 prosenttiyksikössä.²

KUVIO 1.A. ELÄMÄÄNSÄ TYYTYVÄISTEN OSUUS NUORTEN KESKUUDESSA 1997–2024
(arvosana 8–10)

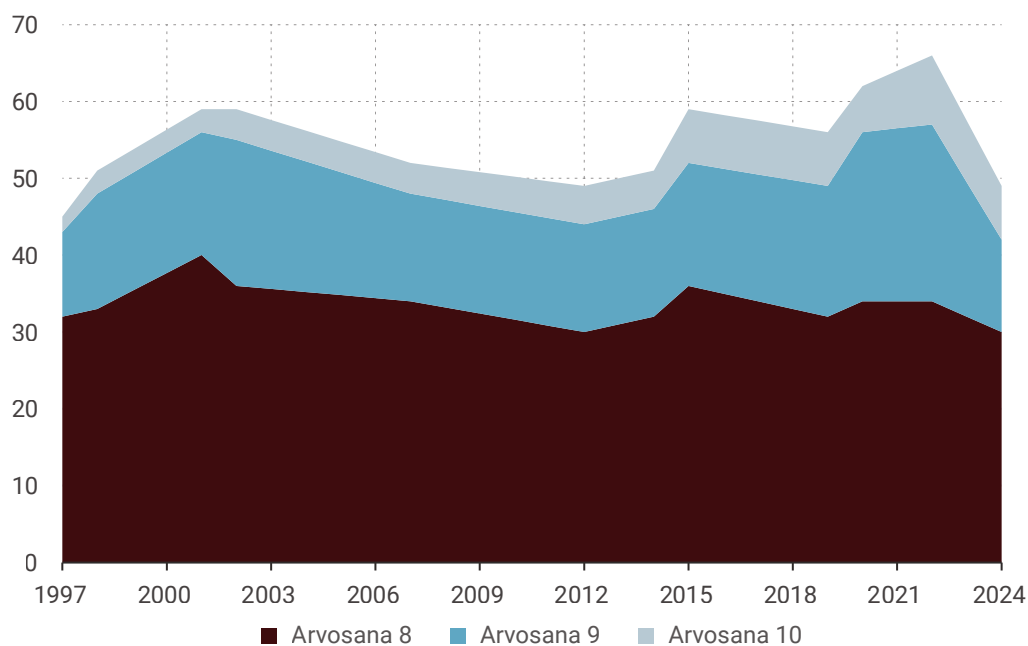

Lähde: Happonen & Kiilakoski (2025, s. 62).

¹ Työnvälitystilasto.

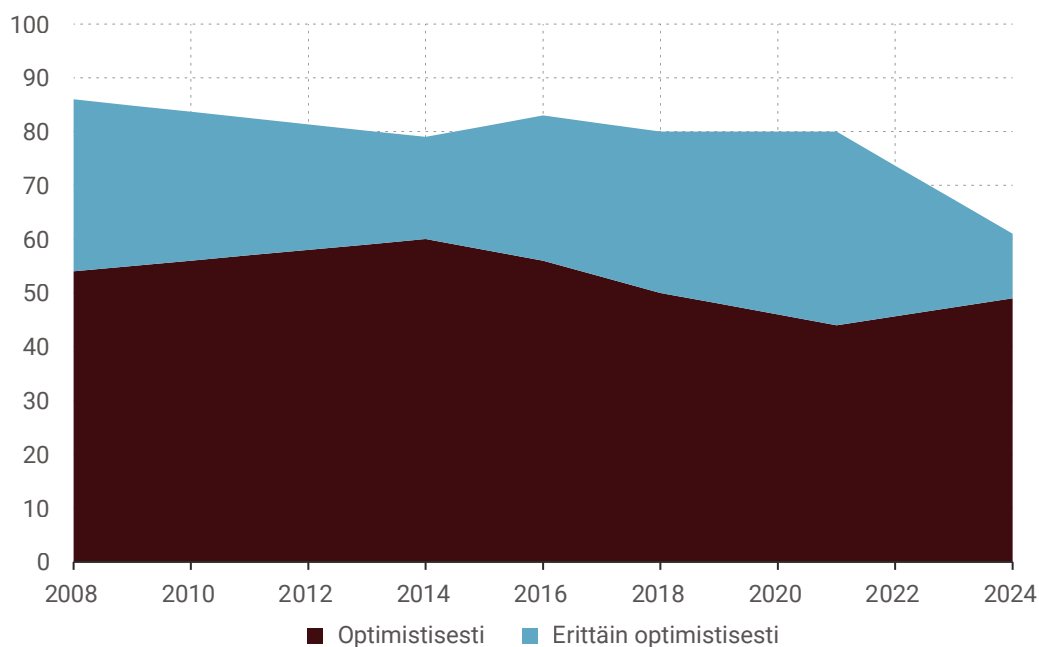
² Elinolotilasto.

KUVIO 1.B. OMAAN TALOUDELLISEEN TILANTEESEENSA TYYTYVÄISTEN OSUUS NUORTEN KESKUUDESSA 1997–2024 (arvosana 8–10)

Lähde: Happonen & Kiilakoski (2025, s. 62).

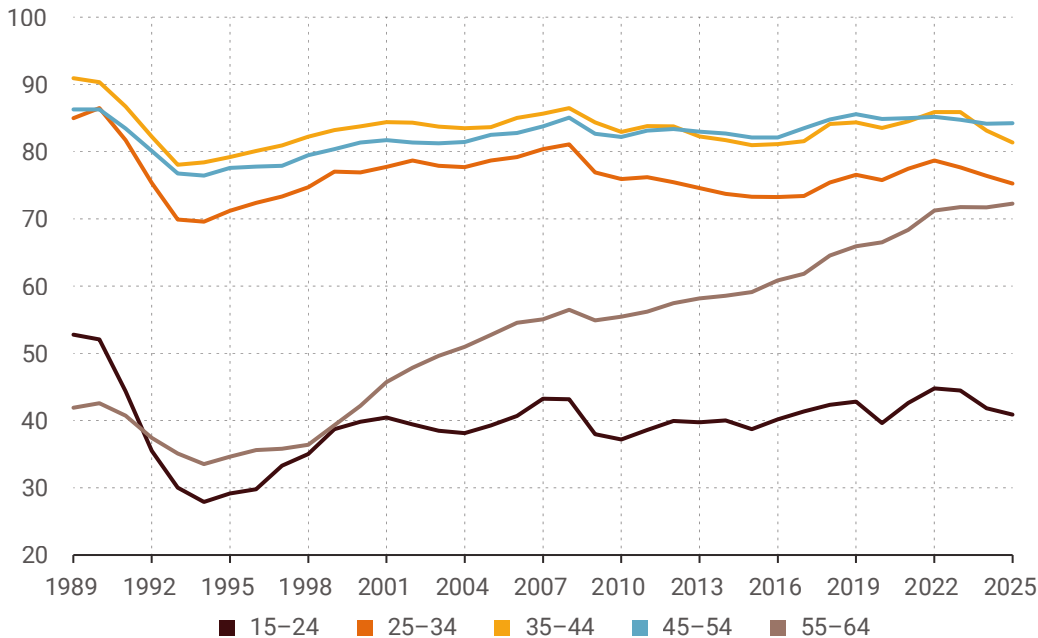
KUVIO 2. OMAAN TULEVAISUUTEENSA OPTIMISTISESTI TAI ERITTÄIN OPTIMISTISESTI SUHTAUTUVIEN OSUUS 2008–2024

Lähde: Happonen & Kiilakoski (2025, s. 81).

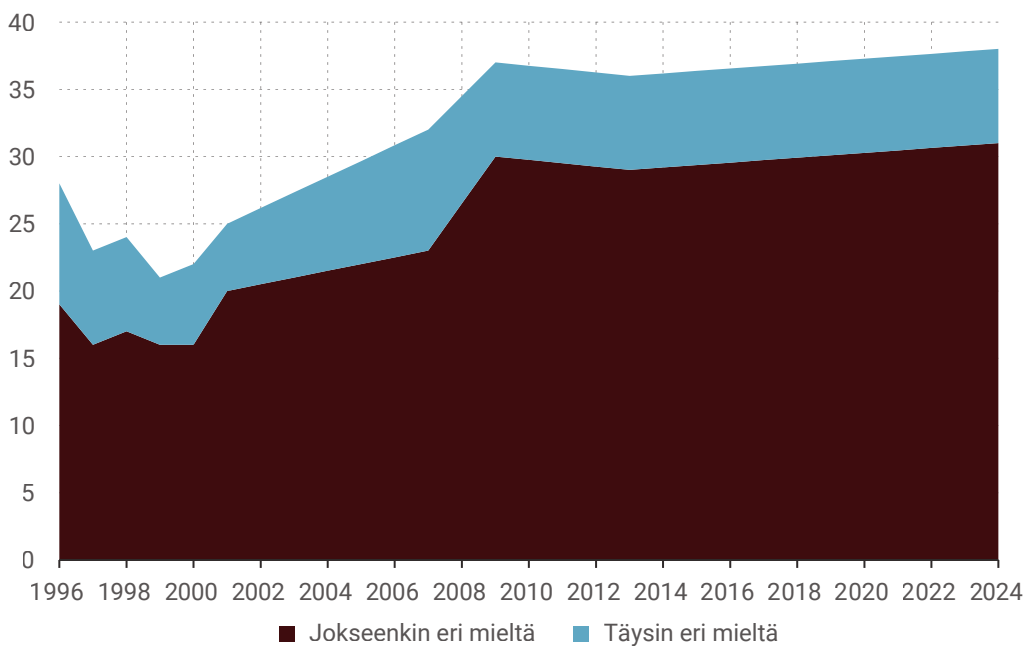
Synkkyystä kertoo, että aikaisempaa suurempi osa nuorista ei usko, että he voisivat saavuttaa paremman yhteiskunnallisen aseman kuin vanhempansa (kuvio 4). Myönteistä kuitenkin on, että nuorisobarometrin tulosten perusteella kuitenkin suuri enemmistö nuorista (92 prosenttia) on edelleen täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa, että koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia.

KUVIO 3. TYÖLLISYYSASTE IKÄLUOKITTAIN 1989–2025

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

KUVIO 4. OSUUS NUORISTA, JOTKA OVAT JOKSEENKIN TAI TÄYSIN ERIMIELTÄ VÄITTEESTÄ, ETTÄ SAAVUTTAVAT TYÖURALLAAN PAREMMAN YHTEISKUNNALLISEN ASEMAN KUIN VANHEMPANSA 1996–2024

Lähde: Happonen & Kiilakoski (2025, s. 28).

1.2. Analyysin tavoite ja havainnot

Analyysimme päämäärä on selvittää, onko nuorten kasvaneelle huolelle heidän taloudellisesta tulevaisuudestaan tilastollisia perusteita? Meillä ei tietenkään ole dataa tulevaisuudesta. Sen sijaan voimme katsoa, miltä edeltävien sukupolvien taloudellinen tilanne vaikutti vastaavassa ikävaiheessa ja miten heillä tulot ja varallisuus kehittyivät siitä eteenpäin. Tarkastelemme sekä edellisiä että selvästi aikaisempia sukupolvia. Näin saamme myös tuntumaa siitä, mihin suuntaa kehitys on edennyt sukupolvi sukupolvelta. Onko merkkejä sellaisista pidempiaikaisista trendeistä, että uudemmat sukupolvet ovat olleet edeltäjiään huonomassa tilanteessa?

Analyysimme tarjoaa perusteita rationaaliselle optimismille nykyisten nuorten taloudellisen tulevaisuuden suhteen. Kuten aina ennenkin, talouden laskusuhdanteet koettelevat pahiten nuoria. Analyysiemme perusteella nuoret eivät kuitenkaan ole jäämässä vanhempien sukupolvien tulokehityksestä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana tulokehitys on ollut vaatimatonta, mutta tämä koskee melko tasapuolisesti sekä nuorempia että vanhempia polvia.

Nuorten varallisuus on kuitenkin kehittynyt heikommin kuin edellisillä sukupolvilla. Jatko riippuu hyvin paljon muun muassa siitä, miten asuntojen hinnat kehittyvät tulevina vuosina. Toisaalta varallisuustilastot kertovat, että nuoremmat polvet ovat sijoittaneet pörssiosakkeisiin ja sijoitusrahastoihin enemmän kuin vanhemmat polvet samassa ikävaiheessa. Tämä voi vaikuttaa myönteiseltä ilmiöltä. Toisaalta elinkaarinaköykylmästä tarkasteltuna sijoittaminen kulutuksesta tinkimällä ei välttämättä ole aina hyvinvoinnin kannalta ihanteellinen ratkaisu. Sijoittamisen lisääntyminen nuorten keskuudessa voi kertoa myös epäluottamuksesta eläkejärjestelmän kestävytyteen, mikä on huolestuttavaa.

Tulojen kehitys elinkaaren yli on tärkeää ottaa huomioon tilannearvioissa. Siinäkin tapauksessa, että kansantalouden tulokehitys jatkuisikin hitaana tulevina vuosina, nykyiset nuoret voivat odottaa merkittävää reaalityulojensa kasvua heidän edetessään elinkaarellaan. Tässä kehityksessä ei näytä olevan tapahtumassa ainakaan kovin merkittäviä muutoksia. Jos Suomen talouskriisistä johtuva aneeminen tulokehitys alkaisi elpyä, merkitsisi se vahvistusta nuorten tulevien vuosien tulokehitykseen ja heidän elinkaaritulojensa merkittävää kohoamista.

Tulevien vuosien tulokehitystä jarruttavana ja huolta herättävänä kehityksenä kuitenkin on se, että nykyisten nuorten koulutustaso on jäämässä jälkeen edellisiin sukupolviin verrattuna. On syytä muistaa, että tilastojen ja tutkimusten pohjalta voidaan perustellusti sanoa, että koulutus on edelleen paras sijoitus tulevaisuuteen sekä yksilötasolla että kansantalouden tasolla (Psacharopoulos & Patrinos 2018).

Nuorten koulutuspanostukset riippuvat ennen kaikkea poliitikkojen nykyisistä ja tulevista päätöksistä – kuten edellä todettiin, nuoret edelleen uskovat koulutukseen. Monilla aloilla hakijoita on moninkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden. Kansantalouden tasolla koulutustason aleneminen riippuu enemmän koulutuksen aloituspaikoista ja resursseista kuin nuorten kouluttautumishaluttomuudesta. Myönteistä on, että nuorten luottamus poliittisia päätöksiä tekeviin instituutioihin on ollut nuorisobarometrin tulosten perusteella kasvussa.

2. DATA

Analyysimme perustuu Tilastokeskuksen yksilötason rekisteriaineistoihin sekä maksuttomiin tilastotietokantoihin. FOLK-henkilöaineiston tulotietomoduulissa on yksilötason tietoja henkilöiden käytettävissä olevista rahatulosta vuosilta 1995–2023. Käytettävissä oleva rahatulo on tulonjaon kokonaistilaston päätulokäsite, ja se muodostuu bruttulosta (palkkatulojen, yrittäjätulojen, omaisuustulojen ja saatujen tulonsiirtojen summa), joista on vähennetty maksetut tulonsiirrot (maksetut verot ja veronluonteiset maksut). FOLK-perustietomoduulissa on yksilötason tietoja henkilöiden iästä sekä korkeimman tutkinnon koulutusasteesta, ja aineiston avulla voidaan määrittää opiskelijat.

Tilastokeskuksen maksuttomia tilastotietokantoja on hyödynnetty seuraavasti. Käytettävissä olevat rahatulot on muunnettu vuoden 2023 rahaksi käyttäen kuluttajahintaindeksin kokonaisindeksejä. Väestön koulutusrakenne -tilastosta on saatu väestön koulutustasomittain eri ikäluokille vuosina 2007–2024. Kotitalouksien varallisuus -tilastosta on saatu ikäryhmittäisiä tietoja nettovarallisuudesta sekä pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen omistamisesta.

Eri tilastojen vertailukelpoisuus ei ole välttämättä kaikilta osin täydellistä, mutta pyrimme katsomaan yleiskuvaa ja muutosten päälinjoja. Analyysiin saattaa aiheuttaa jonkin verran epätarkkuutta muun muassa muutokset opintotuessa ja asumistuessa. Henkilökohtaisissa tuloissa kotitalouskohtaiset tulot (asumistuki, toimeentulotuki, lapsilisät) ovat sen henkilön tuloa, jolle etuus on maksettu.

3. ANALYYSI

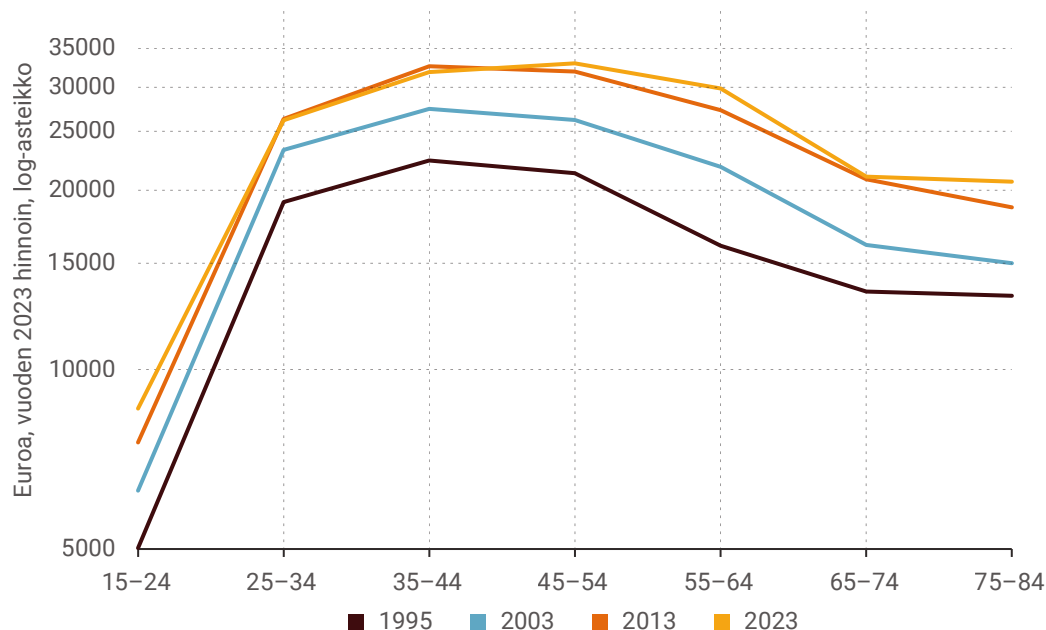
Käytettävissä olevien reaalisten rahatulojen mediaani kohosi vuodesta 1995 vuoteen 2013 kaikissa ikäluokissa ja kutakuinkin samaan tahtiin (kuvio 5.a). Sen sijaan vuodesta 2013 vuoteen 2023 reaalitulot polkivat paikallaan useimmilla ikäluokilla. Tosin jonkin verran tulot kuitenkin edelleen kohosivat ikäluokissa 55–64- ja 75–84-vuotiaat, ja toisaalta tilanteen kohenemista tapahtui myös kaikkein nuorimmassa ikäluokassa 15–24-vuotiaat.

Keskitymme analyysissä mediaanituloihin. Mediaani kuvaa paremmin tyypillistä tuloa kuin keskiarvo, sillä korkeat tulot nostavat keskiarvoa. Mediaanin määritelmän mukaisesti puolet aineiston arvoista on mediaania pienempiä. Siten analyysimme vertailut eivät kerro, että mihin suuntaan mediaanin alapuolella olevien tulot ovat kehittyneet.

Näissä vertailuissa on syytä ottaa huomioon se, että opiskelu on investointia ja se voi näkyä tällaisissa vertailuissa esimerkiksi silloin, kun opiskelijoiden osuus nuoremmassa ikäluokassa on kasvussa.³ Kuten kuvioista 5.b nähdään, johdot päätökset eivät muutu olennaisesti aikavälillä 1995–2023 vaikka opiskelijat jätetään tarkastelun ulkopuolelle.

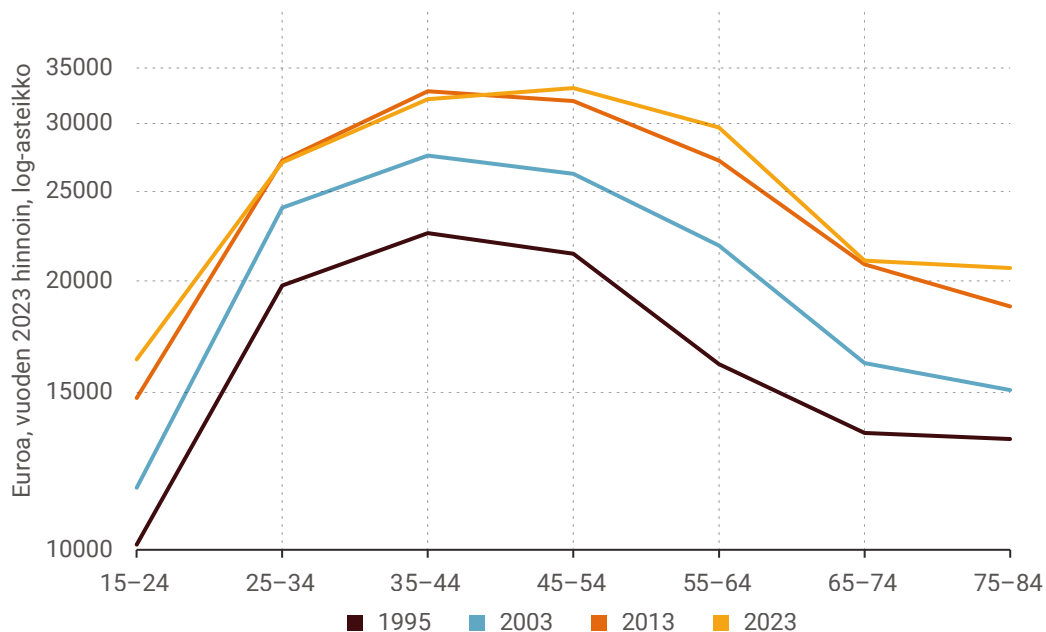
³ Ks. <https://blog.hse-econ.fi/7236.html?p=7236>.

CUVIO 5.A. YKSILÖN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIEN RAHATULOJEN MEDIAANI IÄN MUKAAN
VUOSINA 1995, 2003, 2013 JA 2023

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

CUVIO 5.B. MUIDEN KUIN OPISKELIJOIDEN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIEN RAHATULOJEN MEDIAANI IÄN MUKAAN
VUOSINA 1995, 2003, 2013 JA 2023

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

Seuraavassa tarkastellaan tulokehityksen elinkaaria kohorteittain, eli tarkastelemme miten tiettyinä vuosina syntyneiden tulot ovat kehittyneet heidän ikänsä kohotessa. Tarkastelemme seuraavia kohortteja:

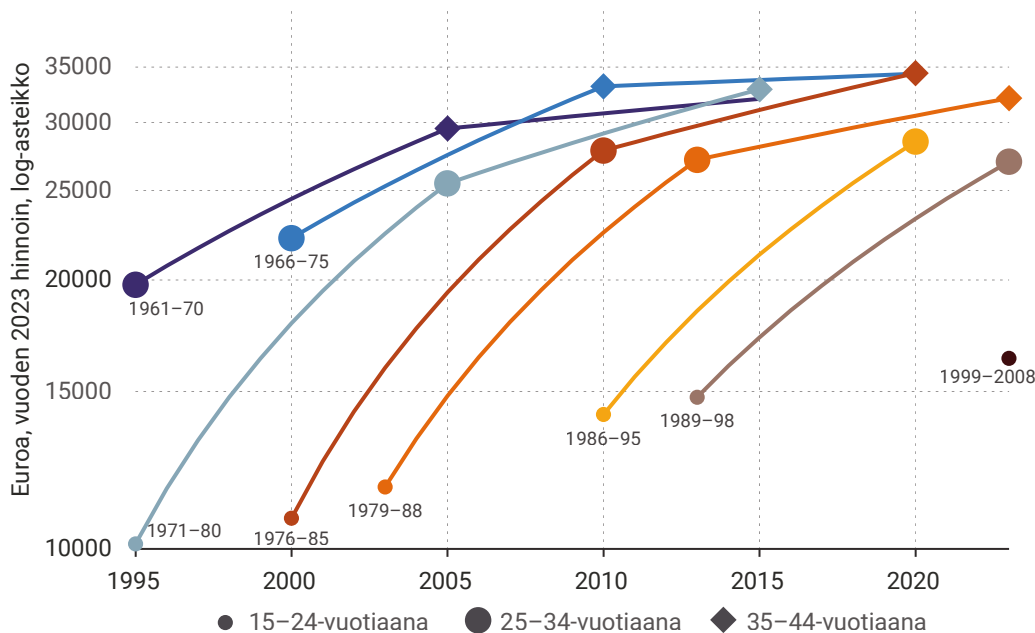
- vuosina 1961–70 syntyneet,
- vuosina 1966–75 syntyneet,
- vuosina 1971–80 syntyneet,
- vuosina 1976–85 syntyneet,
- vuosina 1979–88 syntyneet,
- vuosina 1986–95 syntyneet,
- vuosina 1989–98 syntyneet ja
- vuosina 1999–08 syntyneet.

Erityisen mielenkiinnon kohteena tässä ovat kolme viimeistä kohorttia, jotka ovat olleet nuoria 2020-luvulla eli ovat olleet tuolloin ikäluokissa:

- 15–24-vuotiaat tai
- 25–34-vuotiaat.

Tässä nuorilla tarkoitetaan siis alle 35-vuotiaita.⁴ Heidän kannaltaan hyödyllistä olisi tietää, millaiset heidän tulonsa on kymmenen vuoden päästä. Tästä syystä analyysissä kiinnitetään huomiota myös ikäluokkaan 35–44-vuotiaat, joiden tulojen kehitys kertoo nykyisten nuorien näkymistä.

KUVIO 6. MEDIAANITULOJEN KEHITYS KOHORTTIEN ELINKAARELLA
(opiskelijat on jätetty pois)

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

⁴ Määritelmää voidaan pitää hieman laveana. Esimerkiksi Suomen nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita

Aikaisempia kohortteja (1961–70, 1966–75, 1971–80, 1976–85 ja 1979–88) käytetään tietynlaisena vertailukohtana sille, millaiset aikaisemmin syntyneiden tulot olivat vastaavassa ikävaiheessa. Näiden aikaisempien kohorttien tulokehitystä seuraamalla saadaan myös tuntumaan tulokehitysten yleisemmistä trendeistä.

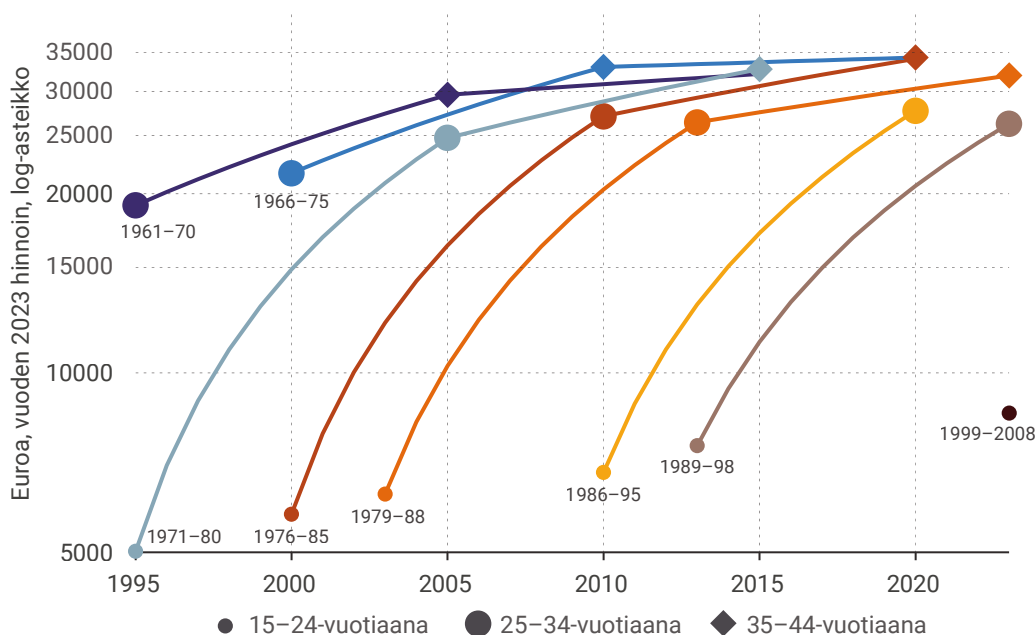
Nuorimman ikäluokan (15–24-vuotiaat) taloudellinen asema on parantunut kohortti kohortilta viime aikoihin saakka: vuonna 2023 ikäluokan 15–24-vuotiaat mediaanitulot olivat reaalisesti korkeammat kuin koskaan aikaisemmin historiassa (kuvio 6).

Myös ikäluokan 25–34-vuotiaiden tulokehitys on ollut yleisesti ottaen myönteistä. Vuonna 2020 tämän ikäluokan (joka on syntynyt vuosina 1986–95) tulotaso oli korkeampi kuin koskaan aikaisemmin. Toisaalta sekä hieman myöhemmin syntyneiden (vuosina 1989–98) että hieman aikaisemmin syntyneiden joukot (vuosina 1979–88) jäivät jälkeen vastaavassa ikävaiheessa.

Tulokset viittaavat siihen, että suhdannetilanne vaikuttaa merkittävästi 25–34-vuotiaiden suhteelliseen tulotasoon. Kuten kuviosta 3 nähtiin, tämän ikäluokan työllisyysaste vaihtelee suhdanteittain selvästi enemmän kuin vanhempien ikäluokkien. Vuosina 1979–88 syntyneistä merkittävä osa tuli työmarkkinoille vuoden 2008 finanssikriisin jälkeisinä vuosina, mikä luultavasti heijastuu sekä työllistymiseen että suhteelliseen palkkatasoon. Vuosina 1989–98 syntyneet ovat saattaneet kärsiä taloudellisesti siitä, että merkittävä osa näistä on tullut työmarkkinoille koronan ja sen jälkeisen laskusuhdanteen aikana. Sen sijaan tuossa välissä syntynyt ikäluokka 1986–95 on ehkä saanut etua siitä, että heidän työmarkkinoille tuloaikansa on useissa tapauksissa ajoittunut 2010-luvun jälkipuoliskolle, jolloin Suomessa elettiin noususuhdanteen aikaa.

Nuorin ikäluokka 15–24-vuotiaat näyttävät olevan paremmin ”suojassa” suhdannevaihteluilta kuin seuraava 25–34-vuotiaiden ikäluokka. Tämä selittyy sillä, että kun työn kysyntä on niukkaa, näille nuorille opiskelu on usein luonteva vaih-

KUVIO 7. MEDIAANITULOJEN KEHITYS KOHORTTIEN ELINKAARELLA
(opiskelijat ovat mukana)

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

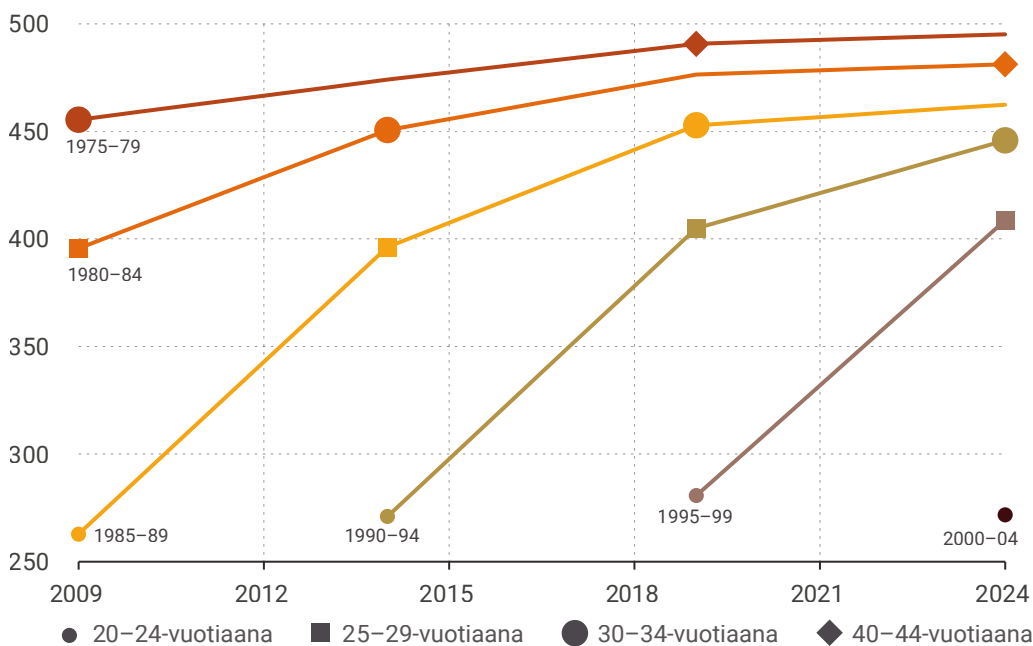
toehto. Edellä kuviossa 6 tarkasteltiin siis muita kuin opiskelijoita. Kun mukaan tarkasteluun otetaan myös opiskelijat, nähdään, että nuorimman ikäluokan 15–24-vuotiaiden mediaanitulotaso on odotetusti merkittävästi alempi (kuvio 7). Nähdään kuitenkin, että tässäkin tapauksessa tämän ikäluokan mediaanitulotaso on kohortti kohortilta merkittävästi noussut viimeaikoihin saakka eikä suhdanteet näytä paljon tuloja heilutelleen.

Tulevaisuuden kannalta huolta herättävä kehityssuuntaus on kuitenkin se, että viimeisten kohorttien koulutustaso on jäämässä jälkeen edeltävistä kohorteista. Tässä koulutustasoa on mitattu käyttäen Tilastokeskuksen laskemaa väestön koulutustasomittainta 20 vuotta täyttäneelle väestölle.⁵

Kuvion 8 perusteella vuosina 1975–79-syntyneet ovat Suomen koulutetuin ikäluokka kautta aikain.⁶ Vuonna 2024 tämän kohortin mittarilukema oli 495,1, mikä tarkoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 5,0 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Vuonna 2009, jolloin tämä kohortti oli 30–34-vuotiaita, lukema oli 455,4. Kuten kuvioista nähdään, myöhemmillä kohorteilla koulutustaso oli tässä ikävaiheessa alempi, ja aleneminen on jatkunut viime vuosiin saakka. Huolestuttavaa on myös se, että ikäluokan 20–24-vuotiaiden koulutustaso näyttää kääntyneen laskuun 2020-luvulla.

Koulutus näyttää edelleen hyvältä sijoitukselta, tosin tuotto vaihtelee paljon esimerkiksi eri alojen välillä (Suhonen & Villanen 2025). Yksilötasolla yksi kouluvuosi tarkoittaa tyypillisesti noin 5–10 prosenttia korkeampaa palkkaa (ks. esim. Asplund & Maliranta 2006; Psacharopoulos & Patrinos 2018). Tämä tarkoittaa sitä, että jos nykyisten nuorten koulutustaso jää selvästi alemmaksi kuin vanhemmilla, tämä vaikeuttaa heidän tulotasonsa saavuttamista elinkaaren aikana.

KUVIO 8. KOULUTUSTASOMITTAIMEN KEHITYS ERI IKÄVAIHEISSA KOHORTEITTAIN

Lähde: Tilastokeskuksen väestön koulutus rakenne -tilasto, omat laskelmat.

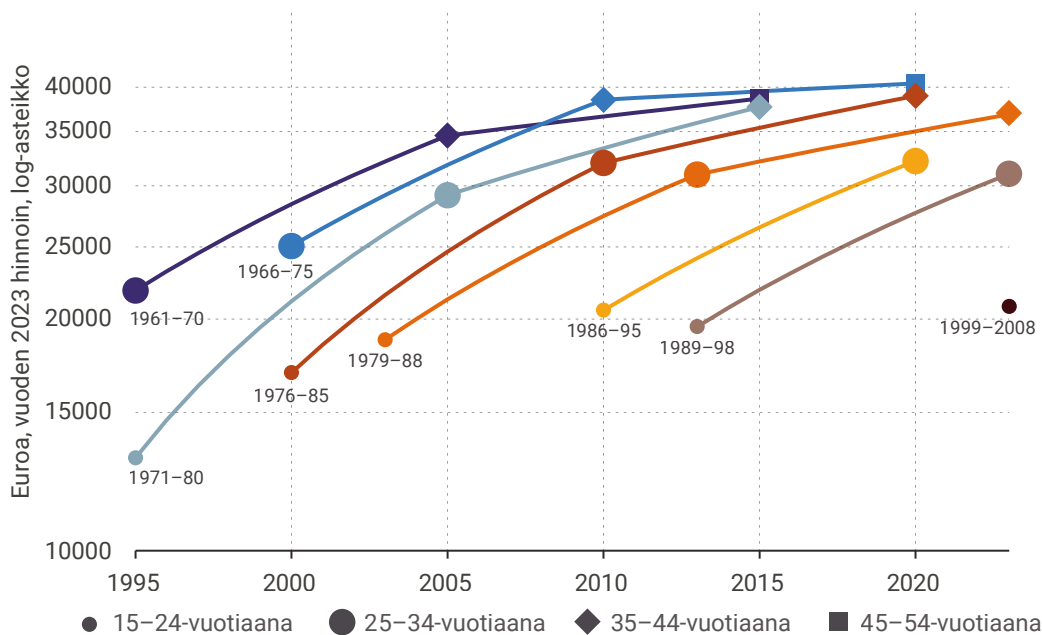
⁵ Tunnusluvulla mitataan perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen.

⁶ Maahanmuuttajien määrä on ollut kasvussa ja tämä saattaa osaltaan vaikuttaa näihin kehityksiin. Tutkintotiedot pohjautuvat Tilastokeskuksen tutkintorekisteriin, joka on kattava Suomessa suoritetuista tutkinnoista, mutta alipeittainen ulkomailla suoritetuista tutkinnoista.

Modernissa innovaatioperusteissa kasvuteoriassa korostetaan erityisesti korkea-asteen koulutuksen roolia uuden teknologian kehittämisessä ja muualla kehitetyn teknologian menestyksellisessä käyttöönotossa, ja edelleen niiden merkitystä kansantalouden tuottavuuskehitykselle ja reaalityuloille (Vandenbussche, Aghion, & Meghir 2006). Korkea-koulutettujen osuuden pieneminen voi siis johtaa reaalityulojen kasvuvauhdin hidastumiseen, mikä vaikeuttaisi sitä, että nykyiset nuoret voisivat aikanaan ylittää vanhempiensa tulotason.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet pääsevät selvästi korkeammille tulotasoille kuin väestössä keskimäärin, mikä on linjassa havainnon kanssa, että korkeakoulututkinto on keskimäärin hyvä sijoitus.

KUVIO 9. KORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEIDEN MEDIAANITULOJEN KEHITYS KOHORTTIEN ELINKAARELLA

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

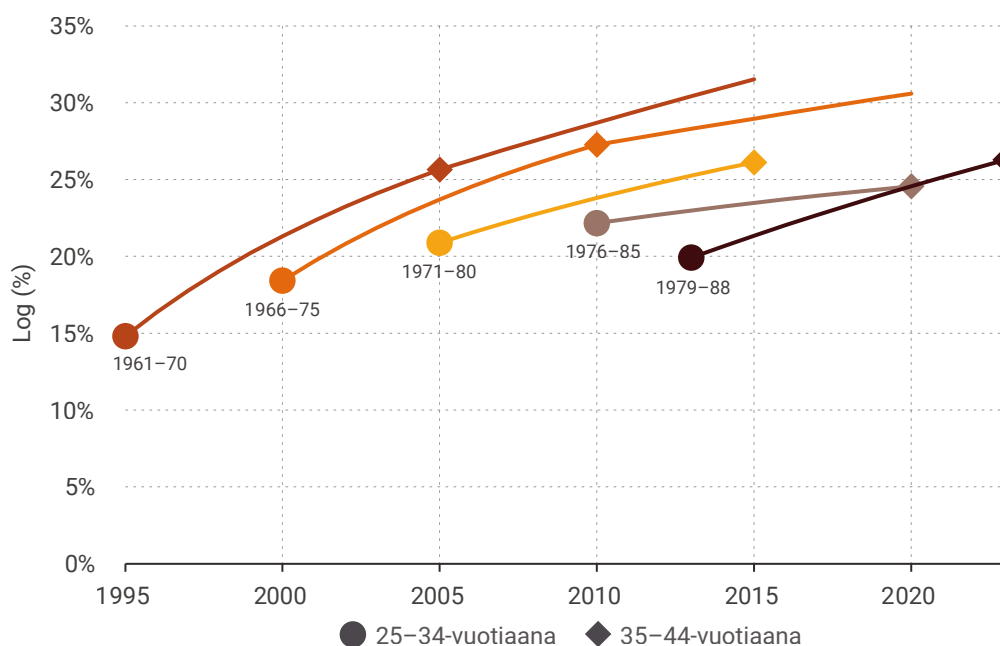
Yhdysvaltalaisia aineistoja hyödyntävässä tuoreessa tutkimuksessa Deming (tulossa) esittää, että koulutettujen palkat nousevat nopeammin elinkaarella ennen kaikkea ammatillisen valikoitumisen (occupational sorting) takia. Keskeinen mekanismi on se, että korkeakoulututkinnon suorittaneet siirtyvät välittömästi valmistumisensa jälkeen ei-rutiin-omaisiin ammatteihin (esim. asiantuntija- ja johtotehtävät), joissa työssä oppimisen tuotto on korkea. Vähemmän koulutetut pysyvät rutiinomaisissa tehtävissä ennen ja jälkeen valmistumisen, jolloin palkka ei juuri kasva työkokemuksen karttuessa.

Analyysimme tulokset suomalaisilla aineistoilla ovat linjassa Demingin tutkimuksessa tehtyjen havaintojen kanssa (kuviot 10). Vuosina 1961–70 syntyneiden joukossa korkeakoulutettujen tulot olivat 15 prosenttia korkeammat kuin vähemmän koulutetuilla vuonna 1995, kun he olivat 25–34-vuotiaita. Kun tämä kohortti oli ikäluokassa 35–44-vuotiaat kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 2005, ero oli kasvanut jo 25 prosenttiin. Tämän jälkeen palkkaero vielä jatkoi vielä kasvuaan elinkaarella edettäessä.

Kuten kuviosta 10 nähdään, seuraavilla kohorteilla korkeakoulutettujen tuloero vähemmän koulutettuihin kasvoi aikaisempiin kohortteihin verrattuna varsinkin 25–34-vuotiaiden kohdalla mitattuna.

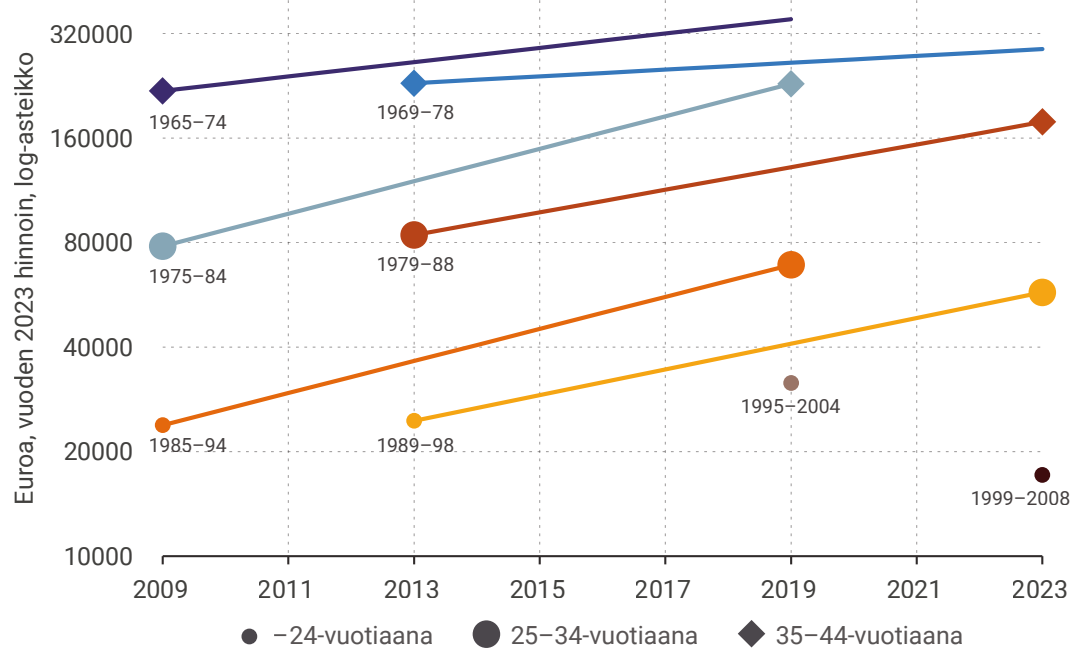
Kaiken kaikkiaan nämä havainnot viittaavat siihen, että korkeakoulututkinto on erittäin hyvä sijoitus varsinkin, kun tuottoa mitataan koko elinkaarituloilla.

KUVIO 10. KORKEAKOULUTETTUIJEN JA EI-KORKEAKOULUTETTUIJEN VÄLINEN TULOERO 1995–2023

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

KUVIO 11. KOHORTTIEN NETTOVARALLISUUDEN KESKIAARVO IKÄRYHMITÄIN 2009–2023

Lähde: Tilastokeskuksen kotitalouksien varallisuus -tilasto, omat laskelmat.

Korkeakouluopintoja pohtivan nuoren kannalta kuvion 10 havaintojen keskeinen viesti on se, että ei kannata keskittyä liikaa alkupalkkojen tarkasteluun. Kansainvälinen tuore tutkimustietoa kertoo, ja suomalaisilla aineistoilla tehty analyysi antaa vahvistusta, että korkeakoulututkinto on sijoitus, jonka tuotot kasvavat elinkaaren aikana.

Nettovarallisuus tyypillisesti kohoaa erittäin voimakkaasti elinkaaren alkuvaiheissa (kuvio 11).⁷ Näin on käynyt kohorteilla 1989–98 ja 1985–94 ainakin ikäryhmään 25–34-vuotiaat saakka ja kohorteilla 1979–88 ja 1975–84 ikäryhmään 35–44-vuotiaat saakka. Ei ole siis merkkejä siitä, että tässä olisi tapahtumassa muutosta. Sen sijaan vuosien 2009 ja 2013 välillä kotitalouksien nettovarallisuus pysyi samalla tasolla ikäryhmissä 25–34- sekä 35–44-vuotiaat. Vuoden 2019 jälkeen nettovarallisuus alkoi aleta selvästi ja melko saman tahtisesti kaikissa ikäluokissa. Tämä kertoo siis enemmän yleisestä talouden kehityksestä kuin sukupolvien eroista. Esimerkiksi asuntojen hintojen kehityksellä voi olla merkittävä vaikutus tähän.

Toisaalta asuntovarallisuutta omistavien kotitalouksien osuus on ollut vuoden 2009 jälkeen laskussa kaikissa alle 45-vuotiaiden ikäluokissa.⁸ Alle 25-vuotiailla osuus on laskenut vuoden 2009 19 prosentista kymmeneen prosenttiin vuonna 2023. 25–34-vuotiailla osuus on laskenut 54 prosentista 40 prosenttiin ja 35–44-vuotiailla osuus on laskenut 76 prosentista 68 prosenttiin. 45–54-vuotiailla asuntovarallisuutta omistavien kotitalouksien osuus on pysynyt noin 80 prosentin tasolla vuosina 2004–2023.

Alle 25-vuotiaiden joukossa nettovarallisuus on suhteellisesti katsottuna heitellyt melko voimakkaasti yli ajan, mutta varallisuuden tasot ovat joka tapauksessa erittäin alhaisia tässä ikävaiheessa. Lisäksi mittaus saattaa olla tässä ikäluokassa vielä epätarkempaa kuin vanhemmissa ikäluokissa. Vuonna 2023 alle 25-vuotiaiden nettovarallisuuden keskiarvo oli 17 138 euroa (mediaani 1366 euroa), kun vuonna 2019 keskiarvo oli vuoden 2023 rahassa 31 553 euroa (mediaani 2 309 euroa). Vuonna 2023 nettovarallisuuden keskiarvo oli 25–34-vuotiailla 54 846 euroa (mediaani 9 841 euroa), 35–44-vuotiailla 171 675 euroa (mediaani 65 598 euroa) ja 45–54-vuotiailla 287 814 euroa (mediaani 151 475 euroa).⁹

Varallisuus pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa aleni vuosien 2009 ja 2013 välillä ikäryhmissä 35–44-vuotiaat (kuvio 12). Sen sijaan 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä tämä varallisuus oli tuolloin selvässä kasvussa. Vuosien 2019 ja 2023 välillä sijoitusvarallisuus aleni 45–54-vuotiailla sekä 35–44-vuotiailla, mutta 25–34-vuotiailla puolestaan oli edelleen vahvassa kasvussa.

Vuosina 1989–98 syntyneillä oli vuonna 2023 varallisuutta pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa huomattavasti enemmän kuin aikaisemmillä kohorteilla vastaavassa ikävaiheessa. Tällä kohortilla oli jo 25–34-vuotiaana reaalisesti sijoitusvarallisuutta lähes yhtä paljon kuin vuosina 1969–78 syntyneellä kohortilla kymmenen vuotta vanhempana, eli 35–44-vuotiaana. Vuonna 2023 keskimääräinen varallisuus pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa oli alle 25-vuotiailla 3 070 euroa, 25–34-vuotiailla 8 436 euroa, 35–44-vuotiailla 14 579 euroa ja 45–54-vuotiailla 24 766 euroa.

Kotitalouksien sijoittaminen pörssiosakkeisiin ja sijoitusrahastoihin on lisääntynyt merkittävästi viimeisen 30 vuoden aikana (kuvio 13). Vuonna 2023 noin puolella kotitalouksista oli tällaisia sijoituksia. Selvästi voimakkaimmin sijoittaminen on yleistynyt nuorimmissa ikäluokissa.

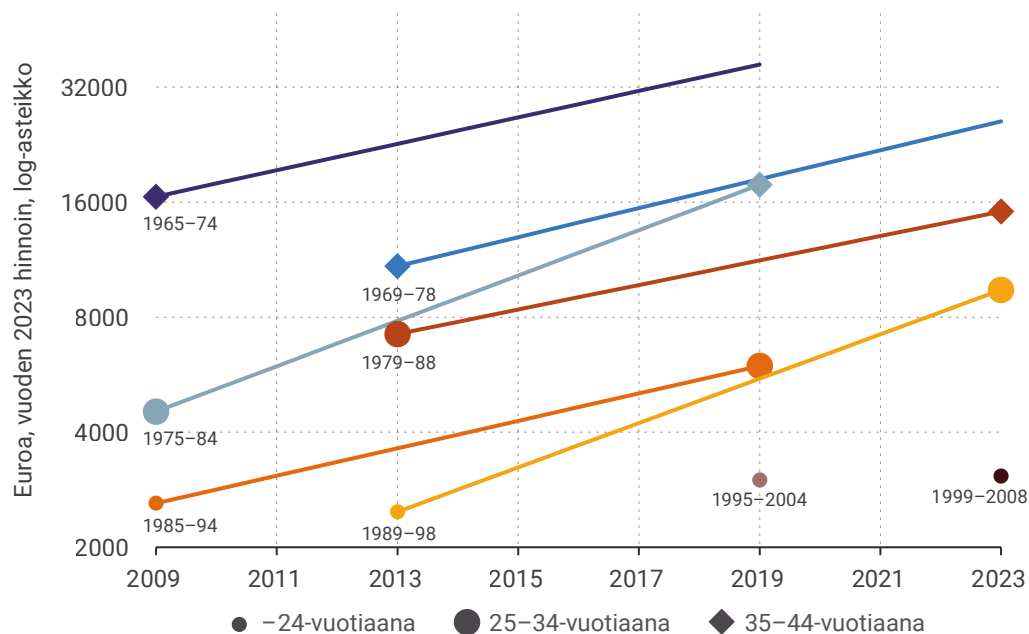
Nämä voivat vaikuttaa myönteisiltä ilmiöiltä. Toisaalta elinkaarinäkökulmasta tarkasteltuna sijoittaminen kulutuksesta tinkimällä ei välttämättä ole aina hyvinvoinnin kannalta ihanteellinen ratkaisu. Sijoittamisen lisääntyminen nuorten keskuudessa voi kertoa myös epäluottamuksesta eläkejärjestelmän kestävyyyteen, mikä on huolestuttavaa.

⁷ Mediaanien sijaan tarkastelemme varallisuuden keskiarvoja, koska Kotitalouksien varallisuus -tilastossa keskiarvot on laskettu kaikkia kotitalouksia kohden, mutta mediaanit ovat ehdollisia varallisuuslajin omistamiselle. Keskitymme vuoden 2009 jälkeiseen kehitykseen, sillä tilastossa on maininta, jonka mukaan tutkimusmenetelmä muuttui merkittävästi vuonna 2009, ja vuosien 1987–2004, 2009, 2013 ja 2016–2019 tiedot eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

⁸ Kotitalouksien varallisuus -tilasto.

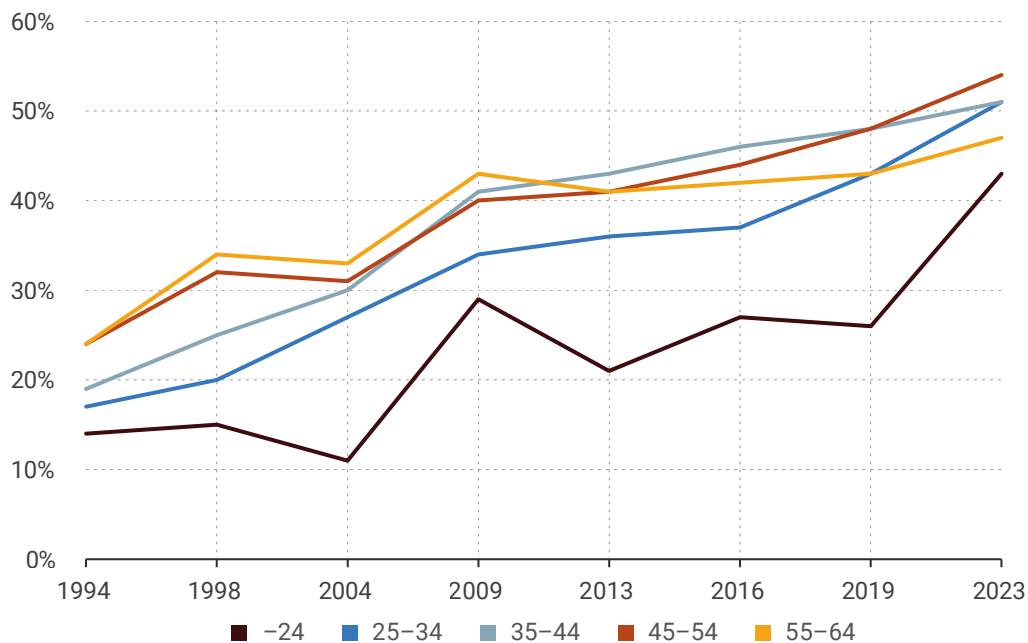
⁹ Suuret erot mediaanien ja keskiarvojen välillä havainnollistavat sitä, että keskiarvoissa korostuu suuret arvot.

KUVIO 12. KOHORTTIEN KESKIMÄÄRÄINEN VARALLISUUS PÖRSSIOSAKKEISSA JA SIJOITUSRAHASTOISSA IKÄRYHMITÄIN 2009–2023

Lähde: Tilastokeskuksen kotitalouksien varallisuus -tilasto, omat laskelmat.

KUVIO 13. PÖRSSIOSAKKEISIIN TAI SIJOITUSRAHASTOIHIN SIJOITTANEIDEN OSUUS IKÄRYHMITÄIN 1994, 1998, 2004, 2009, 2013, 2016, 2019 JA 2023

Lähde: Tilastokeskuksen kotitalouksien varallisuus -tilasto.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Analyysin keskeinen viesti on, että nuorten kasvaneelle huolelle heidän taloudellisesta tulevaisuudestaan on osin perusteita – mutta yhtä lailla on perusteita rationaaliselle optimismille. Tulokehityksen osalta tilanne ei ole niin synkkä kuin nuorten kokemus antaa ymmärtää: reaalitytulot ovat polkeneet paikallaan lähes kaikissa ikäluokissa vuodesta 2013 alkaen, eli heikko tulokehitys koskee tasapuolisesti sekä nuoria että vanhempia sukupolvia. Nuorimman ikäluokan (15–24-vuotiaat) mediaanitulot olivat vuonna 2023 reaalisesti korkeammat kuin koskaan aiemmin. Myös elinkaarinäkymät ovat kohtalaisen myönteiset: elinkaaren aikana tulot kasvavat merkittävästi riippumatta suhdannetilanteesta, eikä tässä kehityksessä ole havaittavissa oleellisia muutoksia sukupolvien välillä.

Suhdannetilanne vaikuttaa kuitenkin voimakkaasti erityisesti 25–34-vuotiaiden suhteelliseen tulotasoon. Finanssikriisin tai koronalamana aikana työmarkkinoille tulleet ikäluokat ovat kärsineet selvästi heikommasta työllisyystilanteesta ja palkkakehityksestä verrattuna noususuhdanteen aikana työmarkkinoille tulleisiin ikäluokkiin. Tämä korostaa, että suhdannevaihtelu iskee kovimmin nuoriin – ei niinkään pysyvänä rakenteellisenä muutoksena, vaan ajankohdan epäonnena.

Varallisuuden osalta kuva on heikompi. Nettovarallisuuden kehitys on viimeisten kohorttien osalta jäänyt jälkeen edeltävistä, ja asuntojen hintojen kehitys tulee ratkaisemaan pitkälti sen, miten tilanne jatkossa kehittyy. Myönteistä on, että nuoremmat polvet ovat sijoittaneet pörssiosakkeisiin ja sijoitusrahastoihin selvästi aikaisempia sukupolvia enemmän ja aikaisemmassa vaiheessa elinkaarta. Tämä voi kertoa taloudellisesta valistuneisuudesta, mutta osin se saattaa heijastaa myös epäluottamusta eläkejärjestelmän kestävyYTEEN.

Selkein huolenaihe on koulutustason aleneminen. Viimeisimpien kohorttien koulutustaso on jäämässä jälkeen edeltävistä sukupolvista, mikä on merkittävä riski sekä yksilöiden elinikäisten tulojen että kansantalouden tuottavuuskehityksen kannalta. Korkeakoulututkinto on edelleen erinomainen sijoitus: korkeakoulutettujen tulot kasvavat elinkaaren aikana selvästi nopeammin kuin vähemmän koulutettujen, ja tuloero alkaa jo varhain ja levenee iän myötä. Koulutuspanostuksista päättävät kuitenkin ennen kaikkea poliitikot – nuoret itse edelleen uskovat koulutukseen, ja hakijamäärät ylittävät aloituspaikkojen kapasiteetin monilla aloilla. Koulutustason kehitys onkin keskeinen politiikkakysymys, jonka ratkaiseminen vaikuttaa ratkaisevasti siihen, minne nykyisten nuorten taloudellinen polku lopulta vie.

KIRJALLISUUS

Asplund, R., & Maliranta, M. (2006), *Koulutuksen taloudelliset vaikutukset*, Sitra.

Deming, D., Why Do Wages Grow Faster for Educated Workers?, *Journal of Labor Economics* (ilmestyy).

Happonen, K., & Kiilakoski, T. (toim.). (2025), *Nuoruuden kolme vuosikymmentä. Nuorisobarometri 2024*.

Psacharopoulos, G., & Patrinos, H. A. (2018), Returns to investment in education: a decennial review of the global literature, *Education Economics*, 26(5): 445–458.

Suhonen, T., & Villanen, J. (2025), *Mikä on tutkintotodistuksesi tuotto? Koulutusasteiden, -sektorien ja -alojen väliset tuloerot 2015–2023*, Labore, Analyysi 2025/6.

Vandenbussche, J., Aghion, P., & Meghir, C. (2006), Growth, Distance to Frontier and Composition of Human Capital, *Journal of Economic Growth*, 11(2): 97–127.

LIITTEET

TAULUKKO A1. HENKILÖIDEN LUKUMÄÄRÄ IKÄLUOKITTAIN VUOSINA 1995–2023

Vuosi	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
1995	632166	727107	788965	755544	508799
1996	635966	712085	783258	763704	525525
1997	644792	695199	775703	795849	521892
1998	656305	675280	772456	813082	532480
1999	660264	661995	767413	827994	543391
2000	659007	653076	760892	827557	566988
2001	654819	647244	754602	819486	599721
2002	650388	641116	750044	807290	631806
2003	650620	636556	747116	791609	660447
2004	651452	637181	736697	780176	685407
2005	654864	640159	725505	772055	714840
2006	657351	646540	712401	767587	723082
2007	659182	658612	697644	761508	753608
2008	658623	674473	680012	759623	770246
2009	659099	682597	669482	756348	785016
2010	659842	685333	663563	751902	785793
2011	660619	685671	660042	747174	779001
2012	660437	686034	657288	744437	768749
2013	654371	690705	655944	743163	755374
2014	648630	694939	659081	734869	746102
2015	640350	699451	663664	724838	739735
2016	633680	704384	671323	712523	737091
2017	623767	706549	683283	697604	731997
2018	616527	705242	698089	680098	730769
2019	610608	706426	707236	670138	728461
2020	606629	708034	712205	665005	725009
2021	607955	710776	714922	662575	721061
2022	612342	717031	720256	660708	718677
2023	623024	721500	735794	663014	718790

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

TAULUKKO A2. OPISKELIJOIDEN LUKUMÄÄRÄ IKÄLUOKITTAIN VUOSINA 1995–2023

Vuosi	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
1995	360051	62611	21417	8912	809
1996	358268	56173	18126	8073	615
1997	361311	53182	18222	9513	738
1998	333817	45531	16479	8782	833
1999	324033	44064	16683	8908	1270
2000	321888	43190	15438	8094	1471
2001	319323	42918	15149	7317	1387
2002	322628	46209	17537	9417	1834
2003	325545	46876	17095	8833	1756
2004	324476	48069	17166	9262	1978
2005	351381	47254	16450	8689	2022
2006	347717	48213	16902	9637	2507
2007	339435	46990	16044	9569	2745
2008	334903	44690	14412	8680	2616
2009	345471	49187	15208	9307	2732
2010	341799	51087	16355	10236	3020
2011	334131	50349	15451	9087	2631
2012	330977	51266	15979	9218	2553
2013	328582	53434	16668	9078	2493
2014	327947	54838	17467	9030	2494
2015	324432	56262	18502	9237	2528
2016	318641	56785	19303	9511	2704
2017	309854	57427	19999	9645	2883
2018	305345	54403	18897	8508	2987
2019	308554	57675	21275	9254	3214
2020	322100	61089	22994	9658	3350
2021	323071	61017	24074	10105	3612
2022	318561	58278	22767	9287	3378
2023	324501	60146	24403	10023	3627

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

TAULUKKO A3. KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄ IKÄLUOKITTAIN

Vuosi	-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
2009	165100	401400	394100	481500	483600	304800	301000
2013	163700	410000	389400	466300	482400	374600	336100
2016	167700	421400	398000	435600	485000	407400	361900
2019	187700	431000	432600	416200	477100	451700	390900
2023	214900	456600	471000	431900	488700	439200	447700

Lähde: Tilastokeskus, kotitalouksien varallisuus -tilasto.

TAULUKKO A4. KOTITALOUKSIEN KESKIKOKO IKÄLUOKITTAIN

Vuosi	-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
2009	1,60	2,26	2,98	2,48	1,75	1,56	1,36
2013	1,59	2,28	2,98	2,47	1,73	1,53	1,34
2016	1,51	2,17	3,04	2,48	1,74	1,57	1,34
2019	1,37	2,01	2,87	2,51	1,74	1,51	1,33
2023	1,26	1,83	2,67	2,44	1,70	1,49	1,38

Lähde: Tilastokeskus, kotitalouksien varallisuus -tilasto.

Työn ja talouden tutkimus LABORE

eli Labore (ent. Palkansaajien tutkimuslaitos) on vuonna 1971 perustettu itsenäinen taloudellinen tutkimuslaitos, jossa tehdään tieteen kansainväliset laatukriteerit täyttävää soveltavaa taloustieteellistä tutkimusta. Tutkimuksen painopistealueet ovat työn ja koulutuksen taloustiede, julkistaloustiede sekä makrotaloustiede.

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Arkadiankatu 7 (Economicum)

00100 Helsinki

Puh. +358 40 940 1940

labore.fi